

ภาคผนวก 7

ต้นกำเนิดของ “แก่นแท้เดียวกัน” ตามความเชื่อแบบนอสติก

อาจมีงานเขียนทางวิชาการหลายร้อยหลายพันชิ้นที่เขียนเกี่ยวกับความเชื่อแบบนอสติก ซึ่งเป็นขบวนการลึกลับที่เป็นภัยคุกคามร้ายแรงต่อคริสตจักรยุคแรก คำอธิบายสั้นๆสองประการต่อไปนี้เกี่ยวกับความเชื่อแบบนอสติกจากที่อ้างอิงสองแห่งก็เพียงพอแล้วสำหรับจุดประสงค์ของเรา

พจนานุกรมอังกฤษฉบับออกซ์ฟอร์ด (2010):¹ “ความเชื่อแบบนอสติกเป็นขบวนการนอกรีตที่โดดเด่นของคริสตจักรคริสเตียนในศตวรรษที่ 2 เป็นส่วนของจุดเริ่มต้นช่วงก่อนเริ่มยุคของคริสเตียน หลักคำสอนแบบนอสติกได้สอนว่า โลกถูกสร้างขึ้นและปกครองโดยผู้สร้างที่รองจากพระเจ้า ผู้รับผิดชอบในการสร้างจักรวาล และพระคริสต์ทรงเป็นทูตของพระเจ้าสูงสุดที่อยู่ไกลโพ้น ความรู้ที่ลึกลับ (*gnosis*) ซึ่งทำให้สามารถไถ่จิตวิญญาณมนุษย์ได้”

สารานุกรมเอ็นคาร์ตา 2007:² “ความเชื่อแบบนอสติก เป็นขบวนการทางศาสนาที่ลึกลับ ซึ่งเฟื่องฟูในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 2 และ 3 และนำเสนอความท้าทายที่สำคัญต่อความเชื่อของคริสเตียนแบบออร์ทอดอกซ์ นิกายนอสติกส่วนใหญ่ประกาศตัวเป็นคริสเตียน แต่ความเชื่อของพวกเขาแตกต่างอย่างมากจากพวกคริสเตียนส่วนใหญ่ในคริสตจักรยุคแรกๆ (ดูลัทธินอกรีต) คำว่า *gnosticism* มาจากคำกรีกว่า *gnosis* (‘ความรู้ที่ถูกเปิดเผย’) สำหรับบรรดาผู้ยึดมั่นแล้ว ความเชื่อแบบนอสติกให้คำมั่นกับความรู้ที่เป็นความลับของอาณาจักรพระเจ้า ลูกไฟหรือเมล็ดพันธุ์ของพระเจ้าตกลงมาจากอาณาจักรที่เหนือธรรมชาตินี้เข้ามาสู่จักรวาลวัตถุซึ่งเป็นสิ่งชั่วร้ายทั้งสิ้น และถูกกักขังอยู่ในร่างกายมนุษย์ การกระตุ้นเตือนโดยความรู้ จะทำให้ส่วนของพระเจ้าในมวลมนุษย์ สามารถกลับสู่ที่อาศัยที่เหมาะสมในอาณาจักรฝ่ายวิญญาณที่เหนือธรรมชาติ” (“หลักความเชื่อแบบนอสติก” ย่อหน้าที่ 1, เอ็นคาร์ตา 2007)

แหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งจากสมัยโบราณและสมัยใหม่ ได้กล่าวถึงต้นกำเนิดของคำว่า *homoousios* (*ὁμοούσιος*, แก่นแท้เดียวกัน) ของความเชื่อแบบนอสติกที่ได้รับการยอมรับอย่างมีข้อโต้แย้งโดยสภาสังคายนาแห่งไนเซียเพื่อยืนยันว่าพระบิดาและพระบุตรมี “แก่นแท้เดียวกัน” หรือ “เนื้อแท้เดียวกัน” ต้นกำเนิดของความเชื่อแบบนอสติกเป็นหนึ่งในหลายเหตุผลที่ทำให้คำนี้เป็นที่ขงใจและเป็นเป้าหมายของ

¹ Oxford Dictionary of English

² Encarta 2007 Encyclopedia

การวิจารณ์ แม้กระทั่งจากบางคนที่มาได้ยอมรับหลักข้อเชื่อโนเซีย ในการถกเถียงที่นำไปสู่ข้อกำหนดของข้อเชื่อโนเซีย³

การอภิปรายที่มีเอกสารประกอบอย่างเชี่ยวชาญและพิถีพิถันเกี่ยวกับต้นกำเนิด *homoousios* ของความเชื่อแบบนอสติกันนั้น จะพบในย่อหน้าหนึ่งของบทความ *Homoousian* ในวิกิพีเดียภายใต้หัวข้อ “การใช้คำศัพท์ก่อนการประชุมข้อเชื่อแห่งโนเซีย”⁴

บทความ “Homoousian” จากวิกิพีเดีย

การใช้คำศัพท์ก่อนการประชุมแห่งโนเซีย

คำว่า *ὁμοούσιος* (*homoousios*) ได้ถูกนำมาใช้ก่อนที่จะรับรองโดยศาสนศาสตร์โนเซีย พวกผู้เชื่อแบบนอสติคเป็นนักศาสนศาสตร์พวกแรกที่ใช้คำ *homoousios* ในขณะที่แต่ก่อนนั้นพวกผู้เชื่อแบบนอสติคไม่มีร่องรอยของคำนี้อยู่เลย⁵ เป็นไปได้มากกว่าพวกนักศาสนศาสตร์คริสตจักรยุคแรกๆ คง จะได้รับรู้ถึงแนวคิดนี้ และด้วยเหตุนี้จึงมีหลักคำสอนเกี่ยวกับการมีต้นกำเนิดโดยพวกผู้เชื่อแบบนอสติค⁶ คำว่า *homoousios* ในต้นฉบับของพวกผู้เชื่อแบบนอสติคได้ใช้กับความหมายเหล่านี้คือ (1) เอกลักษณ์ของแก่นแท้ระหว่างการให้บังเกิดและถูกทำให้บังเกิดขึ้น (2) เอกลักษณ์ของแก่นแท้ระหว่างสิ่งที่ถูกทำให้บังเกิดขึ้นจากแก่นแท้แบบเดียวกัน (3) เอกลักษณ์ของแก่นแท้ระหว่างคู่ที่อยู่ตรงข้ามกัน ตัวอย่างเช่น บาสิลิดิส นักคิดที่เชื่อแบบนอสติคซึ่งรู้กันว่าเป็นคนแรกที่ใช้ *homoousios* ในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ 2 พูดถึงสามสถานะของการเป็นบุตรที่มีเนื้อแท้เดียวกับพระเจ้าผู้ไม่ได้เป็น⁷ ปโตเลมีผู้เชื่อแบบนอสติคผู้เป็นศิษย์ของวาเลนตินัสอ้างในจดหมายของเขาถึงฟลอรา⁸ ว่า มันเป็นธรรมชาติของพระเจ้าที่ประเสริฐ ที่จะให้กำเนิดและ

³ การค้นหาหลักคำสอนเกี่ยวกับพระเจ้าของคริสเตียน: ข้อโต้แย้งของผู้เชื่อตามแบบเอเรียส 318-381, R.C. แชนสัน, บทที่ 7, หน้า 190-202

⁴ เราอ้างอิงย่อหน้าที่สองของบทความวิกิพีเดียเรื่อง “Homoousian” ตามที่ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2013 ที่ <http://en.wikipedia.org/wiki/Homoousian> เชิงอรรถทั้งสี่ในข้อความที่ตัดตอนมานี้รวมอยู่ที่นอกรอบตัวและไม่มี การดัดแปลงใดๆ ยกเว้นการเปลี่ยน แปลงหมายเลขเชิงอรรถจากเดิม 1 ถึง 4 แต่เปลี่ยนเป็นเชิงอรรถหมายเลขที่สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับลำดับหมายเลขเชิงอรรถของหนังสือเล่มปัจจุบัน

⁵ Adolf von Harnack, *Dogmengeschichte*, 1:284-85, n.3; 2:232-34, n.4. Ignacio Ortiz de Urbina, “L’*homoousios* preniceno,” *Orientalia Christiana Periodica* 8 (1942): 194-209; Ignacio Ortiz de Urbina, *El Simbolo Niceno* (Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Cientificas, 1947), 183-202. Luis M. Mendizabal, “El *Homoousios* Preniceno Extraeclesiastico,” *Estudios Eclesiasticos* 30 (1956):147-96. George Leonard Prestige, *God in Patristic Thought* (พระเจ้าในความคิดของผู้นำทางศาสนาคริสต์ในสมัยแรกเริ่ม (London: SPCK, 1936; 2d ed., 1952), 197-218. Peter Gerlitz, *Aufierchristliche Einflüsse auf die Entwicklung des christlichen. Trinitätsdogmas, zugleich ein religions-und dogmengeschichtlicher Versuch zur Erklärung der Herkunft der Homousie* (Leiden: Brill, 1963), 193-221. Ephrem Boularand, *L’heresie d’Arius et la “foi” de Nicée*, vol. 2, “La “foi” de Nicée” (Paris: Letouzey & Ane, 1972), 331-53. J.N.D. Kelly, *Early Christian Creeds* (หลักความเชื่อต่างๆ ของคริสเตียนในยุคแรก), 3d ed. (London: Longman, 1972), 245. Frauke Dinsen, *Homoousios. Die Geschichte des Begriffs bis zum Konzil von Konstantinopel* (381), Diss. Kiel 1976, 4-11. Christopher Stead, *Divine Substance* (แก่นแท้ของพระเจ้า), 190-202.

⁶ อัสลอสส์ กริลล์มายเยอร์, *พระคริสต์ในคำสอนสืบทอดของคริสเตียน, เล่ม 1, จากยุคของอัครทูตจนถึงการสังคายนาแห่งแคลซีดอน (451)* (ลอนดอน: เมเบอร์ส์, 1975), หน้า 109

⁷ ตามคำกล่าวของอีปิปอลิทัส: “Υἱότης τριμερής, κατὰ πάντα τῷ οὐκ ὄντι θεῷ ὁμοούσιος”. (*Refutatio omnium haeresium* 7:22) ดูเพิ่มเติมการใช้คำของความเชื่อแบบนอสติค, Miroslav Marcovich in *Patristische Texte und Studien*, 25 (Berlin: W. de Gruyter, 1986), 290f. V,8,10 (156); V,17,6.10 (186 f)

⁸ Valentinian Gnostic Ptolemy; Flora หญิงรักร่วมที่เชื่อแบบนอสติค

ก่อให้เกิดเฉพาะแต่มนุษย์ที่คล้ายและมีเนื้อแท้เดียวกันกับพระองค์เอง⁹ มีการใช้ *Homooousios* ทั่วไปอยู่แล้วโดยพวกผู้เชื่อแบบนอสติคในศตวรรษที่ 2 และมาเป็นที่รู้จักของบรรดาผู้ศึกษาความเชื่อนอกรีตดั้งเดิมจากงานเขียนของพวกเขา แม้ว่าการใช้คำของความเชื่อแบบนอสติคนี้ไม่ได้มีการอ้างอิงถึงความสัมพันธ์เฉพาะระหว่างพระบิดาและพระบุตรดังเช่นในหลักข้อเชื่อไนเซีย

⁹ ตามคำกล่าวของเอปิฟานีสที่ว่า: “Τὸν ἀγαθὸν φύσιν ἔχοντος τὰ ὅμοια ἑαυτοῦ καὶ ὁμοούσια γεννᾷν τε καὶ προφέρειν”. (*Panarion* 33:7,8)